

**Особливості проведення судових експертиз
під час розслідування кримінальних правопорушень,
учинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану**

Анатолій Полях,

канд. юрид. наук, доц., заслуж. юрист України, Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3698-5740>, anatolpolah@ukr.net

Андрій Синовєрський,

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6092-8554>, e-mail: jast1922@ukr.net

Досліджено питання, які стосуються особливостей проведення судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану. Визначено актуальні напрями вдосконалення організаційних, тактико-криміналістичних рекомендацій у цій сфері (із урахуванням особливостей, пов'язаних із режимом воєнного стану).

Ключові слова: розслідування; організована злочинна група; воєнний стан; спеціальні знання; судова експертиза.

Peculiarities of conducting forensic examinations during investigation of criminal offenses committed by organized criminal groups under martial law

Anatoliy Polyah, Andriy Synoverskyi

Issue related to specifics of conducting forensic examinations during investigation of criminal offenses committed by organized criminal groups under martial law was studied. Current directions for improvement of organizational, tactical and forensic recommendations in this area have been determined (taking into account the specifics related to martial law regime).

Keywords: investigation; organized criminal group; martial law; specific expertise; forensic examination.

В умовах збройної агресії російської федерації проти України особливо гостро стала проблема розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими злочинними групами, оскільки ця діяльність набула нових небезпечних форм. Здійснення злочинної діяльності організованими злочинними групами в умовах воєнного стану посягає, зокрема, на проголошений Конституцією України суверенітет і територіальну цілісність нашої держави, спричиняє поширення терористичних та антидержавних ідей. Окрім того, організована злочинність стала одним із концептуальних елементів розвідувально-підривної та диверсійної діяльності спеціальних служб російської федерації, що загрожує всій національній безпеці нашої держави, негативно впливає на стан економіки, дестабілізує фінансово-кредитну систему, ускладнює криміногенну ситуацію.

До того ж невід'ємним підґрунтям розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану, є ефективна реалізація судово-експертної діяльності, неможлива без експертно-криміналістичного забезпечення розслідування.

Розслідування злочинів, які вчиняють організовані злочинні групи та злочинні організації, передбачає використання спеціальних знань у таких формах: одержання консультацій спеціаліста; участь спеціаліста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій; проведення судових експертиз. До того ж під час розслідування цієї категорії злочинів також застосовують нетрадиційні засоби (складання психологічного портрета (профілю), запрошення спеціалістів-аналітиків, комплексні консультації тощо) [1, с. 48—49].

В умовах воєнного стану особливості здійснення кримінальної процесуальної діяльності детерміновано низкою чинників, як-от: відсутністю доступу до окремих територій, на яких здійснюється кримінальне провадження; повним або частковим обмеженням функціонування органів державної влади, зокрема правоохоронних,

судових органів України на територіях учинення кримінальних правопорушень; особливостями правового регулювання не лише нормами Кримінального процесуального кодексу України, а й надзвичайним законодавством, міжнародними нормативно-правовими актами; специфічними організаційно-управлінськими основами проведення окремих процесуальних дій і прийняття процесуальних рішень; частковим або повним блокуванням функціонування окремих процесуальних інститутів та появою нових процесуальних засобів, способів, гарантій кримінального провадження в екстраординарних умовах та ін. [2]

Кримінальні правопорушення, які вчиняють організовані злочинні групи (зокрема, в умовах воєнного стану), характеризуються складністю у виявленні, документуванні й розслідуванні загалом, що зумовлює використання значно ширшого кола спеціальних знань під час кримінального провадження.

Водночас слід враховувати специфіку залучення спеціалістів до проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану. Під час проведення огляду місця події, обшуків тощо важливим є дотримання учасникам слідчих (розшукових) дій заходів безпеки, оскільки, зважаючи на ситуацію, яка на сьогодні склалась у нашій державі, непоодинокими є випадки необхідності проведення процесуальних дій на деокупованих територіях і територіях, що знаходяться в безпосередній близькості до лінії фронту, під час оголошення повітряної тривоги тощо. Саме тому важливим є обізнаність усіх учасників слідчих (розшукових) дій про необхідність неухильно дотримувати всіх необхідних заходів безпеки, а слідчий, на якого покладено керівництво цим процесом, має проінформувати всіх учасників процесуальної дії та приймати тактичні рішення залежно від обстановки, що склалась.

Розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану, потребує від органів досудового розслідування вжиття невідкладних заходів із метою виявлення всіх учасників злочинної групи, включно з її лідером, документування фактів учинення кримінальних правопорушень, збирання доказової інформації (зокрема, проведення комплексу слідчо-оперативних заходів). Такими заходами можна назвати пошук і вилучення матеріальних слідів, які можуть містити відомості про діяльність організованої злочинної групи (письмові протоколи, рішення, розпорядження, вимоги, указівки, різноманітні паперові записи, технічне обладнання, зокрема аудіо- й відеопристрої, комп'ютерна техніка тощо). Задля запобігання їх пошкодженню або знищенню, важливим є термінове призначення: технічних експертиз документів; економічних експертиз; експертиз відео-, звукозапису; комп'ютерно-технічних експертиз; почеркознавчих і лінгвістичних експертиз; експертиз телекомунікаційних систем та засобів тощо.

Водночас станом на сьогодні внаслідок численної кількості воєнних злочинів російської федерації проти України, слідчі стикнулись із проблемами, пов'язаними із надмірною перевантаженістю підрозділів Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України й нестачею кваліфікованих експертів. Із урахуванням поступової інтеграції в міжнародні та європейські структури зі стандартизації, слід зауважити, що в англійській системі немає офіційних переліків судових експертів. Експертами можуть бути лише досвідчені особи, які мають достатньо спеціальних знань, профільну кваліфікацію і яких визнано експертами, якість роботи яких відповідає науковим критеріям [3, с. 351]. Подібна модель функціонує також у Сполучених Штатах Америки та деяких європейських державах. Отже, із урахуванням умов воєнного стану, важливим є реформування сучасного експертного забезпечення правосуддя: зокрема, шляхом надання права учасникам кримінального провадження за потреби призначати проведення експертизи приватними експертами, незалежно від наявності його в Реєстрі, за винятком випадків дослідження об'єктів, вільний обіг яких обмежено або заборонено законом.

Підіємо підсумки: для розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану, обов'язково необхідно

використовувати спеціальні знання та дотримувати обмежень, обумовлених режимом воєнного стану й законодавством, що передбачає певні особливості досудового розслідування й судового розгляду, а також урахування обстановки, що склалася на момент учинення процесуальних дій.

Перелік джерел посилання

1. Шепитько В. Ю. Тактика расследования преступлений, совершаемых организованными группами и преступными организациями : монография. Харьков, 2000. 88 с.
2. Гловюк І., Тетерятник Г., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Електронне видання. Львів ; Одеса ; Дніпро, 2022. 48 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/10226> (дата звернення: 10.08.2023).
3. Савченко В. А., Коропецька С. О. Перспективні напрями вдосконалення судово-експертної діяльності з урахуванням зарубіжного досвіду. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. С. 348—352. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpor_2022_4_65 (дата звернення: 10.08.2023).

Методи контролю якості з'єднувальних швів металопластикових вікон

Олександр Посашков,

канд. юрид. наук, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокариуса», м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5701-5874>, e-mail: zvukovik@ukr.net

Під час виконання будівельно-технічних експертиз із визначення з'єднувальних швів в місцях примикань віконних блоків до конструкцій стін постають питання, а деякі аспекти досліджень викликають проблеми із проведенням обстежень виконаних з'єднувальних швів і визначенням товщини, глибини та якості виконаних з'єднувальних швів у місцях їх примикань до віконних блоків, що, своєю чергою, обумовлює подальшу якісну роботу віконних блоків, їх довговічність і виконання свого функціонального призначення зі збереження тепла, передачі повітря та ін.

Ключові слова: з'єднувальний шов; виконання з'єднувальних швів; вхідний контроль; контроль якості; приховані роботи.

Quality Control Methods for Metal-Plastic Window Connection Seams

Oleksandr Posashkov

While conducting construction engineering examinations that determining the window frame and wall connection seams, certain questions arise. Some aspects of these examinations pose challenges when conducting surveys of the executed connection seams and determining their thickness, depth, and quality at the points of attachment to the window units. This, in turn, affects the subsequent quality of the window units' operation, their durability, and their ability to fulfill their functional purpose, including heat preservation, air transmission, and more.

Keywords: connection seam; connection seams execution; incoming control; quality control; concealed work.

Контроль якості в будівництві — це діяльність з отримання фактичних характеристик об'єктів контролю (продукції, матеріалів, процесів, послуг) та прийняття рішення щодо їх відповідності встановленим вимогам.

Приймання з'єднувальних швів здійснюють партіями на будівельних об'єктах. Для кожної партії приймається кількість пазів із виконаними з'єднувальними швами, оформлених за однією технологією та оформлених документом про якість або актом прийому-передачі.